

CO JE CÍRKEV?

(Krnov, 26.1.2025)

I.čtení: II. Mojžíšova 19, 3-8 + I.Pt 2,9-1

II.čtení: evangelium podle Matouše 18,20

Církev – velmi zajímavé slovo s velmi zajímavým obsahem. Slovo, pod kterým si dnes mnozí představují něco úplně jiného, než kdysi bylo míněno.

V češtině máme výhodu oproti jiným jazykům – angličtině a němčině, ale taky třeba polštině – totiž že máme dvě různá slova pro církev a pro kostel. Takže člověk česky myslící neupadá do pokušení je zaměnit a myslet si, že církev je jen v kostele.

Je pozoruhodné, že řečtina prvních staletí po Kristu to má podobně – tedy dokáže rozlišit mezi církví jako stavbou duchovní (ta se řekne ekklésia) a mezi stavbou fyzickou (kostel se nazýval dům Páně, tedy kyriaké oikos). Mimochodem, z onoho kyriaké vzniklo například německé kirche...

Nový Zákon ovšem, pochopitelně, má jen to první označení. Biblická církev nevlastnila speciální místa, užívaná jen pro bohoslužbu; scházeli se na jednom nádvoří jeruzalémského chrámu, anebo v domech, které jejich křesťanští majitelé poskytli jako prostor pro shromažďování.

Takže, když Nový Zákon – evangelia maličko, ale Skutky, epištoly a Zjevení velmi často – zmiňují církev, nikdy tím nemyslí barák, žádné kameny a cihly, trámy a maltu, ani malbu ani lavice ani kazatelnu ani varhany. V Bibli slovo „církev“ vždycky znamená „lid Boží“.

Podobně jako Izrael ve Starém Zákoně (například v knize Exodus) – tedy společenství lidí a Božím hlasem a Božími zázraky vysvobozených z otroctví, nikoli státní útvar.

Víme tedy, že církev není totéž, co církevní budova.

Ovšem i když budeme uvažovat o té lidské stránce církve, současné chápání nás může dost mást.

Schválně, řekněte, jaké první slovo vás napadne, když se zeptám: „Kdo je církev?“

Mám obavy, že většina lidí v tradičně „křesťanské“ Evropě bude myslet na faráře, katolíci i na biskupy a papeže, evangelíci na synodního seniora, který občas vystupuje v televizi se zlatým řetězem na krku. Znalejší možná ještě napadnou staršovstva nebo farní rady – prostě církevní představitelé. Zdaleka ne jen pro lidi mimocírkevní jsou církví ti podivní lidé v talárech, kteří mluví na pohřbech krásná slova, kterým nikdo nerozumí.

Pak si lidé tuto „kněžskou“ instituci dosadí do obchodního modelu – tedy, že církev jako firma poskytuje služby (bohoslužby) věřícím zákazníkům.

To je ovšem zásadní nedorozumění.

Když Bible mluví o církvi, nikdy tím nejsou míněni apoštolové (jakožto předchůdci kléru). V Písmu je církev vždy společenstvím křesťanů, tedy těch, kdo uvěřili Pánu Ježíši Kristu a odevzdali se Mu ve křtu do rukou. Taktéž Kristova přítomnost není vázána na osoby apoštolů (a už vůbec ne na církevní budovy), ale je spojena s partou věřících v Ježíše: „kde se dva nebo tři shromáždí v mém Jménu, já jsem uprostřed nich.“ Tak to vyhlásil Ježíš osobně.

Pokud bychom to přenesli do naší současné situace, můžeme říct, že to není kazatel, kdo přináší Krista návštěvníkům bohoslužeb. Jsou to lidé, kteří se shromažďují, aby sdíleli s ostatními svou víru i otázky, a kteří chtějí slyšet Boží Slovo a oslavovat společně Pána. Jsou to lidé, kteří touží po tom, aby Ježíš změnil jejich životy, ti mají zaslíbení Ježíšovy přítomnosti.

Když to dotáhneme do krajnosti: Církev může snadno existovat bez faráře, zatímco jediný důvod k existenci faráře je sbor, společenství věřících. Církev není „panáček“, stojící ve dveřích kostela, opravdová církev vzniká teprve, když těmi dveřmi projdou další lidé, aby se k „panáčkovi“ přidali ve chvále a modlitbách.

Církev s velkým C se stává, kdykoli jeden křesťan potká druhého. Tam, kde se rodina pomodlí před jídlem. Tam, kde přítel navštíví pacienta v nemocnici a povzbuzuje ho nadějí Kristovou. Tam, kde se děti ptají babičky: „Proč chodíš do kostela?“ Tam, kde se věřící studenti setkají před začátkem vyučování na školní chodbě, aby prosili za úspěšný den. Dokonce i když dva íránští křesťané jsou uvrženi do společné vězeňské cely, vzniká Církev Kristova.

Vzpomínám na mnohá vyprávění křesťanských přátel a kolegů z dob komunistických – když byli pronásledováni pro víru a dostali se do věznic a lágrů; někteří z nich byli dokonce zavrženi oficiálními představiteli církve. Jejich svědectví o povzbuzení, kterého se jim dostávalo při tajných improvizovaných bohoslužbách, je strhující. Sloužili si navzájem – protestanti i katolíci, baptisté nebo pravoslavní nebo letniční dohromady, kněží a faráři, ale s nimi také muzikanti a pekaři a dělníci i profesori – všichni v Kristu jedna rodina Boží.

Církev má tisíce forem a tváří. A nejsou vždy vázány na církevní budovy nebo na církevní pracovníky.

Martin Luther učil, že existují dvě církve – viditelná a neviditelná.

Viditelná je samozřejmě ta instituční, s kostely a farami, faráři, strukturami a pravidly, s kanceláři a záchodky, nástěnkami a webovými stránkami. S lavicemi, varhanami a seznamy členů. To všechno je užitečné a důležité.

Ale skutečná Církev Kristova je neviditelná. Jen Ježíš, Jeho Otec Hospodin a Jejich Duch svatý vědí, kdo do ní patří. Může obsahovat i ty viditelné instituce – a doufejme, že obsahuje, že skutečně jsme společenství sdílené víry. Ale Ježíš může započítat i lidi, u kterých bychom to nikdy neočekávali, nebo které jsme zapomněli, dokonce i ty, koho jsme odmítli. Ježíš je ten, kdo konstituuje Církev.

A to dělá všude tam, kde se lidé setkávají v Jeho Jménu. Nezáleží přitom na tom, kolik jich je nebo jaký mají oficiální statut, natožpak na místě, kde se scházejí.

Abyste mi nerozuměli špatně: mám velkou úctu k církevní organizaci. Věřím, že církev jako instituce je velkou pomocí pro náš křesťanský život. A správně děkujeme za její struktury, které podepírají náš křesťanský život. Jsem si jistý, že je dobré mít faráře a staršovstva a synodní seniory – ti všichni mohou pomoci druhým na jejich cestě víry. A je úžasné mít monumentální bohoslužebná místa, kde se můžeme potkávat s ostatními křesťany a oslavovat Boha společně.

Pevně věřím, že je opravdu důležité udržovat společenství víry; a Bible to jasně zdůrazňuje, když říká: „Nezanedbávejme společná shromáždění, nýbrž povzbuzujme jedni druhé.“ Zároveň je ovšem důležité si pamatovat, že tyto instituce „byly vytvořeny pro člověka a ne naopak, člověk pro instituce“. (jestli můžu parafrázovat, co Pán řekl o dni sobotním.

Církev byla vytvořena pro lidi, je to jeden z dobrých Božích darů, které mohou vyživovat naši víru.

Stará Jednota bratrská rozdělovala všechno ve světě do tří kategorií – podle toho, jak jsou důležité pro naši spásu: věci podstatné, věci služebné a věci případné.

Těch podstatných bylo jen 6: ze strany Boží je to Boží milost, Kristova oběť a vzkříšení a dary Ducha svatého. Ze strany lidské jsou to víra, naděje a láska – jako odpověď na Boží pozvání.

Do druhé kategorie věcí služebných patří to, co nám pomáhá pochopit a vyjádřit naši víru. Například Bible, svátosti (křest a Večeře Páně) a modlitba. A taky sem patří Církev – jako společenství věřících, podporujících se navzájem.

Církevní budovy byly zařazeny mezi věci případné: tedy jsou užitečné, ale ne nezbytné. Využívejme jich, když jsou, ale nebojme se, když je nebudeme mít.

Je tu tedy skutečná, byť neviditelná Církev, učiněná pro lidi, Boží dar pro nás, abychom v ní pěstovali svou víru. Církev v kostelích, ale také v domácnostech, nemocnicích, věznicích, školách, anebo venku i pod širým nebem. Všude tam, kde se křesťané setkávají ve Jménu svého Pána.

A tato Církev je příjemcem Božího zaslíbení: „Budu mezi nimi.“ A také: „shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakoukoli věc, můj nebeský Otec jim to učiní.“

To ovšem není jen slib, ale také obrovská zodpovědnost: ve stejné kapitole říká Ježíš: „Cokoli svázete na zemi, bude svázáno i v nebi; a co rozvázete na Zemi, bude rozvázáno v nebi.“

Církev je tu k tomu, abychom se setkávali v Ježíšově Jménu, abychom se modlili za druhé a abychom jim předávali Boží lásku a odpuštění.

To je skutečná Církev, a také úkol, kterým nás Pán Ježíš pověřil. Setkávat se, modlit se a předávat pokoj a odpuštění světu, kamkoli nás pošle.

Pane Bože, prosíme pomoz nám naplňovat to, k čemu jsi nás poslal.

AMEN